

บันทึก

เรื่อง การประกาศระบุชื่อวัตถุหรือสิ่งอื่นใดเป็นวัตถุมีพิษ
(มาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวัตถุมีพิษ พ.ศ. ๒๕๑๐)

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีหนังสือ ที่ กส.๑๐๑๑/๑๔๑๕ ลงวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๑ ขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นว่า โดยที่กระทรวงสาธารณสุขได้เสนอให้คณะกรรมการควบคุมวัตถุมีพิษพิจารณาถึงความเหมาะสมที่ทางราชการจะได้ออกประกาศระบุชื่อสีย้อมเป็นวัตถุมีพิษธรรมดา โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ (๑) แห่งพระราชบัญญัติวัตถุมีพิษ พ.ศ. ๒๕๑๐ บังคับให้ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้ามาจำหน่ายในราชอาณาจักร ซึ่งสีย้อมที่มีใช้ผสมอาหาร ระบุข้อความว่า "ห้ามใช้ผสมอาหาร" ไว้บนฉลากเป็นการเตือนให้ผู้บริโภคและไม่นำไปใช้ในทางที่จะก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้ที่บริโภคอาหาร ในการนี้ คณะกรรมการควบคุมวัตถุมีพิษพิจารณาเห็นว่า กรณีมีความจำเป็นที่รัฐจะต้องวางมาตรการควบคุมตามที่กระทรวงสาธารณสุขเสนอ แต่คณะกรรมการควบคุมวัตถุมีพิษมีความข้องใจในข้อกฎหมายตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕ (๑) และ (๒) แห่งพระราชบัญญัติวัตถุมีพิษ พ.ศ. ๒๕๑๐ ว่าในการที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดวัตถุมีพิษ ประกาศนั้นจะต้องระบุชื่อทางเคมีหรือสูตรโครงสร้างของสีย้อมแต่ละชนิดด้วยหรือไม่ หรือเพียงแต่ระบุให้ "สีย้อมที่มีใช้ผสมอาหาร" เป็นวัตถุมีพิษก็เป็นอันเพียงพอและมีผลใช้บังคับตามกฎหมายได้แล้ว ทั้งนี้ กรรมการบางคนในคณะกรรมการควบคุมวัตถุมีพิษมีความเห็นว่า การจะให้ระบุชื่อทางเคมีของสีย้อมแต่ละตัวนั้นเป็นการยากที่จะระบุให้ครบถ้วนได้ เพราะมีมากมายหลายชนิด และอาจมีปัญหาในการพิสูจน์ต่อไปในการดำเนินคดีเพราะต้องใช้เวลามากในการวิเคราะห์หาว่าสีนั้นมีชื่อทางเคมีหรือสูตร โครงสร้างเช่นอย่างที่ประกาศหรือไม่

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๕) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวประกอบกับคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงอุตสาหกรรมแล้ว มีความเห็นว่า ตามมาตรา ๓^๑ แห่งพระราชบัญญัติวัตถุมีพิษ พ.ศ. ๒๕๑๐ วัตถุมีพิษหมายถึงสารออกฤทธิ์หรือวัตถุที่มีสารออกฤทธิ์ผสมอยู่ด้วย โดยสารออกฤทธิ์นั้นอาจเป็นเคมีภัณฑ์หรือสิ่งอื่นใดที่มีคุณสมบัติอันอาจทำให้เกิดอันตรายแก่

^๑ มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

"วัตถุมีพิษ" หมายความว่า สารออกฤทธิ์หรือวัตถุที่มีสารออกฤทธิ์ผสมอยู่ด้วยและหมายความรวมถึงวัตถุมีพิษธรรมดาและวัตถุมีพิษร้ายแรง

"สารออกฤทธิ์" หมายความว่า เคมีภัณฑ์หรือสิ่งอื่นใดที่มีคุณสมบัติอันอาจทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืชหรือทรัพย์สิน

บุคคล สัตว์ พืช หรือทรัพย์สินอื่น และวัตถุมิพิษยังรวมถึงวัตถุมิพิษธรรมดาและวัตถุมิพิษร้ายแรงด้วย ดังนั้น เมื่อข้อเท็จจริงในเรื่องนี้ปรากฏว่าสีย้อมที่มีใช้ผสมอาหารมีสารออกฤทธิ์อันอาจทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคลผสมอยู่ด้วยแล้ว สีย้อมนั้นย่อมเป็นวัตถุมิพิษตามความหมายของพระราชบัญญัติวัตถุมิพิษ พ.ศ. ๒๕๑๐ แล้ว เมื่อผู้ผลิตอาหารบางรายขาดความรับผิดชอบโดยนำสีย้อมที่มีใช้ผสมอาหารไปผสมในอาหารทำให้เกิดอันตรายแก่ผู้บริโภค ก็ย่อมประกาศระบุนำสีย้อมเป็นวัตถุมิพิษได้โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๕ (๑) และ (๒)^๒ แห่งพระราชบัญญัติวัตถุมิพิษ พ.ศ. ๒๕๑๐

ส่วนการประกาศจะต้องระบุชื่อทางเคมีหรือสูตรโครงสร้างของสีย้อมที่มีใช้ผสมอาหารแต่ละชนิดด้วยหรือไม่นั้น เมื่อพิจารณามาตรา ๕ (๑) และ (๒) แล้วจะเห็นได้ว่าการประกาศนั้นย่อมประสงค์จะให้บุคคลทั่วไปรู้ว่าวัตถุหรือสิ่งอื่นใดที่กำหนดคุณสมบัตินั้น เป็นวัตถุมิพิษธรรมดาหรือวัตถุมิพิษร้ายแรงแล้วแต่กรณี ดังเช่นที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้เคยให้ความเห็นไว้ใน บันทึก เรื่องการตีความมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวัตถุมิพิษ พ.ศ. ๒๕๑๐ (เรื่องเสร็จสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ส่งพร้อมหนังสือ ที่ สร.๐๘๐๒/๖๒๓๐ ลงวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๑๒) ว่า การประกาศที่จะให้บังเกิดผลสมความมุ่งหมายก็ชอบที่จะระบุทั้งชื่อของวัตถุและคุณสมบัติตามที่กำหนดควบคู่กันไป แต่ในกรณีที่ชื่อของวัตถุเป็นที่เข้าใจชัดเจนในตัวแล้ว จะไม่ระบุคุณสมบัติไว้ก็ได้ หรือถ้าวัตถุนั้นไม่มีชื่อจะระบุแต่เฉพาะคุณสมบัติก็ได้ ดังนั้นสำหรับกรณีสีย้อมที่มีใช้ผสมอาหารนี้หากปรากฏว่ามีสารออกฤทธิ์อยู่ในตัวแล้ว ก็ย่อมประกาศระบุนำสีย้อมที่"มีใช้ผสมอาหาร" เป็นวัตถุมิพิษธรรมดาหรือเป็นวัตถุมิพิษร้ายแรงได้โดยไม่ต้องประกาศระบุชื่อทางเคมีหรือสูตรโครงสร้างของสีย้อมแต่ละชนิดไว้ด้วย

(ลงชื่อ) อมร จันทสมบุรณ์

(นายอมร จันทสมบุรณ์)

รองเลขาธิการ

ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มีนาคม ๒๕๒๑

^๒ มาตรา ๕ เพื่อประโยชน์แก่การระงับหรือป้องกันอันตราย ซึ่งอาจมีแก่บุคคล สัตว์ พืช หรือทรัพย์สินอื่น หรือเพื่อคุ้มครองอนามัย ให้รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(๑) ระบุชื่อของวัตถุหรือสิ่งอื่นใดที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดเป็นวัตถุมิพิษธรรมดา

(๒) ระบุชื่อของวัตถุหรือสิ่งอื่นใดที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดเป็นวัตถุมิพิษร้ายแรง